

ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Δρ Έλενα Χριστοφίδου

Συντονίστρια Προγραμμάτων Επιμόρφωσης Στελεχών της Εκπαίδευσης

christofidou.e@cyearn.pi.ac.cy

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

Συνέδριο
«Παιδαγωγική Ηγεσία και (αυτό) αξιολόγηση»
31 Οκτωβρίου 2015,
Συνεδριακό Κέντρο «Φιλοξενία»

Δομή παρουσίασης

- Εισαγωγή – Σημασία Αξιολόγησης / Ανατροφοδότησης
- Ανατροφοδότηση – Ορισμός
- Προϋποθέσεις επιτυχούς ανατροφοδότησης
- Σενάρια – Δεξιότητες Ανατροφοδότησης
- Σύνοψη

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- Η αξιολόγηση στην εκπαίδευση αναπτύχθηκε και καθιερώθηκε σχεδόν ταυτόχρονα με τη δημιουργία και ανάπτυξη των εκπαιδευτικών συστημάτων.
- Η αξιολόγηση = ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες της εκπαιδευτικής αποτελεσματικότητας
- Αξιολόγηση = αναπόσπαστο κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
- Αξιολόγηση – πυξίδα για περαιτέρω δράση εκ μέρους του εκπαιδευτικού.
- **Αξιολόγηση – Ανατροφοδότηση** = σημαντικό για τη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων

Είδη Αξιολόγησης

Αθροιστική/Συγκριτική

- Εξωτερικές / Εξωσχολικές πιέσεις
- Συγκέντρωση και δημοσιοποίηση στοιχείων
- Μοχλός πίεσης για βελτίωση αποτελεσμάτων
- Ανταγωνισμός
- Λογοδοσία

Διαμορφωτική

- Βελτίωση
- Συγκέντρωση στοιχείων διάγνωση αναγκών
- Πίεση / προσπάθεια για βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων και της παρεχόμενης εκπαίδευσης

Assessment OF Learning (Summative)
vs.
Assessment FOR Learning (Formative)

When the cook tastes the soup, that's formative; when the guests taste the soup, that's summative.
— Robert Stake

36

2013

Διαμορφωτική Αξιολόγηση

- Έμφαση στη διάγνωση αναγκών και στη βελτίωση
- Συλλογή «αποδείξεων» για την απόδοση κάθε μαθητή.
- Τα αποτελεσματικά σχολεία δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στη διαμορφωτική παρά στην τελική αξιολόγηση. (Kyriakides, 2005)

•

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗΣ

- ...η διαδικασία παροχής πληροφοριών [...] με στόχο τη βελτίωση [.....]

Pearce (2004)

Ανατροφοδότηση

Ανατροφοδότηση - Ορισμός

- Η ανατροφοδότηση = σημαντικό κομμάτι της διαμορφωτικής αξιολόγησης.
- Δίνει σημαντικές πληροφορίες τόσο στο μαθητή όσο και στον εκπαιδευτικό για το που βρίσκονται οι μαθητές σε σχέση με τον μαθησιακό στόχο.

Brookhart, S., 2008

- Ανατροφοδότηση = πιο αποτελεσματική όταν είναι **έγκαιρη, σχετική, ουσιώδης και ενθαρρυντική** και προσφέρει εισηγήσεις για βελτίωση οι οποίες είναι στις δυνατότητες του/της μαθητή/τριας.

Brown, Bull, & Pendlebury, 1997

Ανατροφοδότηση σε/από.....

© Can Stock Photo - csp0960886

- Γονείς

- Μαθητές

- Συναδέλφους

ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ - ΜΑΘΗΤΕΣ

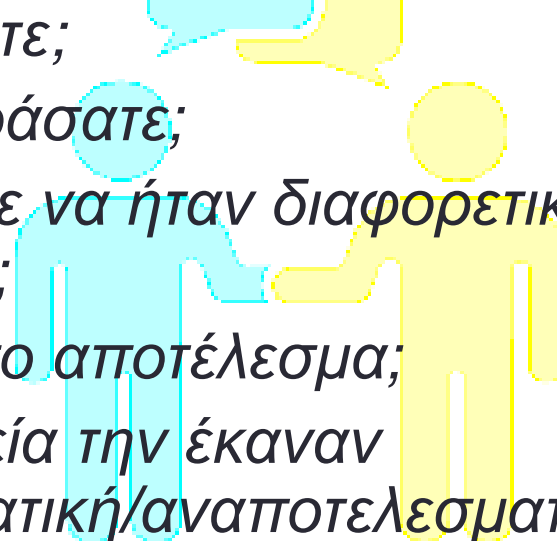
Η ανατροφοδότηση - βελτίωση

- Γνωσιολογικό τομέα
- Συναισθηματικό τομέα
- Μεταγνώση

Brookhart, S., 2008

Ανακαλέστε στη μνήμη σας την τελευταία φορά που κάποιος σας έδωσε Ανατροφοδότηση:

-
- ▶ *Πως νιώσατε;*
  - ▶ *Πως αντιδράσατε;*
  - ▶ *Τι θα θέλατε να ήταν διαφορετικό στη συγκεκριμένη περίπτωση;*
  - ▶ *Ποιο ήταν το αποτέλεσμα;*
  - ▶ *Ποια στοιχεία την έκαναν αποτελεσματική/αναποτελεσματική;*

Ανατροφοδότηση....

Ανατροφοδότηση

Αποτελεσματική
Επικοινωνία

Αναστοχασμός

Βασικές προϋποθέσεις αποτελεσματικής ανατροφοδότησης

▫ Συναισθηματική νοημοσύνη (ελέγχω και αναγνωρίζω τα δικά μου συναισθήματα, αναγνωρίζω και διαχειρίζομαι τα συναισθήματα των άλλων – ενσυναίσθηση)

▫ Ανάπτυξη Εμπιστοσύνης

Εμπιστοσύνη = Αξιοπιστία + Συνέπεια + Οικειότητα* / Προσωπικός προσανατολισμός

Οικειότητα = Ενσυναίσθηση + Διαφάνεια
(άσκηση υπόδυσης ρόλων)

Austin's Butterfly: Building Excellence in Student Work

Χαρακτηριστικά αποτελεσματικής ανατροφοδότησης

- **Συγκεκριμένη:** εστιάζει σε λίγα μόνο στοιχεία κάθε φορά. (Ερώτηση: «Αν αυτός ο μαθητής θα μπορούσε να αλλάξει κάτι την επόμενη φορά ποια αλλαγή θα επέφερε την πιο σημαντική βελτίωση;»)
- **Πρακτική:** δίνει έμφαση στο τι μπορεί να γίνει διαφορετικά την άλλη φορά αντί να εστιάζει στο τι ήταν λάθος αυτή την φορά
- **Έγκαιρη:** άμεση και συχνή ανατροφοδότηση.
- **Με σεβασμό:** 1) τεκμηριωμένη θετική ανατροφοδότηση, 2) όχι κριτική (π.χ. «Δεν καταλαβαίνω τι εννοείς εδώ» (περιγραφικό) αντί του «Δεν είσαι ξεκάθαρος εδώ» (με κριτική διάθεση))
- **Εύχρηστη:** δίνει πληροφορίες στο μαθητή τις οποίες μπορεί να κατανοήσει και να χρησιμοποιήσει

Κανόνες Ανατροφοδότησης

- ❑ «ο μαθητευόμενος προηγείται»
- ❑ «πρώτα τα θετικά»
- ❑ «προτάσεις και όχι κριτική»

Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας- Γραφείο Ευρώπης, (2000) Η Προαγωγή της Ψυχικής και Συναισθηματικής Υγείας στο σχολείο. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Αποτελεσματικοί τρόποι ανατροφοδότησης

```
graph TD; A[Αποτελεσματικοί τρόποι ανατροφοδότησης] --> B[Λεκτική ανατροφοδότηση]; A --> C[Μη λεκτική ανατροφοδότηση];
```

Λεκτική
ανατροφοδότηση

Μη λεκτική
ανατροφοδότηση

Λεκτική ανατροφοδότηση

Ανατροφοδότηση - Η δύναμη του λόγου

Μη λεκτική ανατροφοδότηση

Οπτική επαφή

Χειρονομίες

Ενσυναίσθηση

Παράδειγμα

Περιέγραψε το διάλειμμα στο σχολείο σου

«Το διάλειμμα έχει πολλή θόρυβο, όλα τα παιδιά κάνουν πολύ φασαρία. Μπορούμε να παίξουμε διάφορα παιχνίδια. Έχουμε 15 λεπτά να παίξουμε. Η αυλή του σχολείου είναι μεγάλη και έχει πολλούς χώρους για παιχνίδια. Έχει επίσης χώρο για τους δασκάλους. Έτσι είναι το διάλειμμα στο σχολείο μου.»

Ανατροφοδότηση που δόθηκε....

Περιέγραψε το διάλειμμα στο σχολείο σου (διορθωμένο)

«Το διάλειμμα έχει ~~πολλή~~ πολύ
θόρυβο, όλα τα παιδιά κάνουν ~~π~~
~~ολύ~~ ~~πολλή~~ φασαρία.

Μπορούμε να ~~παιζομαί~~ ~~παιζο~~μ
ε διάφορα παιχνίδια. Έχουμε 15 λ
επτάνα ~~παιζο~~μ. Η αυλή του σχ
ολείου είναι μεγάλη και έχει πο
λλούς ~~χώρους~~ ~~χώρους~~ για ~~παιχνίδη~~
~~παιχνίδι~~. Έχει επίσης ~~χώρο~~ για
τους δασκάλους. Έτσι είναι το δι
άλειμμα στο σχολείο μου.»

Χαρακτηριστικά αποτελεσματικής ανατροφοδότησης

BOOST MODEL

- **B alanced**: Εξισορροποούνται τα θετικά με τα αρνητικά σχόλια
  - **O bserved**: Αποφεύγονται οι χαρακτηρισμοί, περιγράφεται η συμπεριφορά που βλέπω
  - **O bjective**: Όχι αναφορά στην προσωπικότητα, αλλά στις ακριβείς ενέργειες και στα αποτελέσματα (π.χ *Γράφεις πολύ αργά και για αυτό δεν προλαβαίνεις να τελειώσεις τις εργασίες σου, με αποτέλεσμα να μαζεύεται πολλή κατ'οίκον εργασία*)
  - **S pecific**: Χρήση συγκεκριμένων παραδειγμάτων (π.χ *«Μπράβο, γιατί έκοψες τα σχήματα ακριβώς πάνω στις γραμμές τους»*)
  - **T imely**: Έγκαιρη, άμεση ανατροφοδότηση
-
- **Τα 3E της ανατροφοδότησης:**
  - **E**πεξήγηση: εξηγούμε τι βλέπουμε, τι λάθος έγινε, δίνουμε παραδείγματα
  - **E**πίπτωση: ποιες οι επιπτώσεις στο άτομο, στην ομάδα, στην εργασία
  - **E**νέργειες για το μέλλον: πώς να αποφύγουμε τα λάθη αυτά στο μέλλον, τι ενέργειες πρέπει να γίνουν

Δομικά στοιχεία ανατροφοδότησης

Η ανατροφοδότηση θα πρέπει να:

- βοηθάει τους μαθητές να αναγνωρίζουν το επίπεδο τους σε σχέση με τον μαθησιακό στόχο
- είναι μέρος της καθημερινής μαθησιακής διαδικασίας παρά της τελικής αξιολόγησης
- παρέχεται όσο πιο σύντομα γίνεται μετά την πράξη
- είναι ξεκάθαρη, ειλικρινής, σύντομη και περιεκτική
- προσαρμοσμένη στις εξατομικευμένες ανάγκες του κάθε μαθητή
- επικεντρώνεται στον στόχο και όχι στον μαθητή (με τον τρόπο αυτό όλοι οι μαθητές παίρνουν το μήνυμα ότι όλοι μπορούν να τα καταφέρουν)

Ανατροφοδότηση.....

+

Χρήση λέξεων και φράσεων που υποθέτουν ότι ο μαθητής είναι ενεργός στη διαδικασία της μάθησης

-

Χρήση λέξεων και φράσεων που επιβάλλουν τη μάθηση

Χρήση ερωτήσεων

Προσφορά έτοιμων λύσεων – καμία αυτενέργεια από το μαθητή

Μοίρασμα των ανησυχιών

Αφήνοντας να εννοηθεί ότι είναι η άποψη του ειδικού και δεν χωράει καμία συζήτηση

Τι να αποφεύγεται...

- Μη ξεκάθαρα σχόλια
  - «Πρόσεξε πως ξεκινάς τις προτάσεις σου»
- Χρήση γλώσσας με σαρκαστικό περιεχόμενο / ύφος
  - «Έκανες πολλή προσπάθεια να το καταφέρεις αυτό;»
- Σχόλια που μεταθέτουν τις ευθύνες
  - «Χρειάζεσαι βοήθεια στη γλώσσα»
- Σχόλια που στέλλουν διφορούμενα μηνύματα
  - «Να συμπεριλάβεις και δικές σου σκέψεις»

Δραστηριότητα

- Σενάρια ανατροφοδότησης στις ομάδες (χρήση εντύπου παρατήρησης)

Σύνοψη

- Αξιολόγηση – αναπόσπαστο στοιχείο της μαθησιακής διαδικασίας
- Άμεση συσχέτιση με την παροχή αποτελεσματικής ανατροφοδότησης

- Βελτίωση μαθησιακών αποτελεσμάτων (ο λόγος ύπαρξης των σχολείων)

....την ωριμότητα,
τη θέληση και την
αποφασιστικότητα
για να το
πτεύχουμε

Χρειαζόμαστε ένα όραμα
βελτίωσης και αλλαγής....
με έμφαση στην
αξιολόγηση και στην
παροχή αποτελεσματικής
ανατροφοδότησης

....Έμφαση στη
συναισθηματική
νοημοσύνη
εκπαιδευτικών